

Raport de monitorizare

MOLDOVA 1

Perioada: 9 – 15 martie 2020

Realizarea acestui raport a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului American și Britanic prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și UK Aid. Conținutul acestui material ține de responsabilitatea Centrului pentru Jurnalism Independent și nu reflectă în mod necesar viziunea UK Aid, USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

I. INFORMAȚII GENERALE

În perioada 9 – 15 martie 2020, Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) a monitorizat postul public de televiziune Moldova 1 pentru a identifica dacă în materialele jurnalistice difuzate se conțin elemente de dezinformare și încălcări ale normelor deontologice. A fost analizat modul în care postul public de televiziune reflectă evenimentele din domeniul politic, economic, social și altele, și cum respectă normele profesionale și etice precum verificarea informațiilor din câteva surse, pluralismul de opinii, asigurarea echilibrului în cazul știrilor conflictuale etc.

Pentru monitorizare au fost selectate principalele buletine de știri ale zilei, precum și cea mai importantă emisiune din fiecare zi a săptămânii. S-a pornit de la premisa că atât știrile, cât și emisiunile instituției media publice trebuie să conțină în exclusivitate fapte, și nu opinii ale jurnaliștilor, trebuie scrise și/sau moderate într-un limbaj neutru și accesibil și trebuie să reflecte cât mai corect realitatea, cu respectarea echilibrului surselor.

Scopul monitorizării

Monitorizarea are ca scop să stabilească în ce măsură postul public de televiziune Moldova 1 informează cetățenii corect, echidistant și imparțial din punct de vedere jurnalistic despre activitatea guvernului în raport cu opoziția politică în momente de tensiune și/sau criză. Acest lucru s-a realizat în baza analizei cantitative și calitative a conținutului buletinelor de știri și a talk-show-urilor, care au fost evaluate din perspectiva respectării principiilor de informare corectă stabilite atât de codul de conduită al instituției media publice cât și în Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova. S-a atras atenția în special la reflectarea activității actorilor și/sau entităților politice (mai ales a celor oficiale/guvernamentale).

Cadrul metodologic

Pornind de la scopul cercetării de a evalua în ce măsură Moldova 1 respectă principiile de echidistanță, imparțialitate, corectitudine și neutralitate politică, dar și de la ipoteza potrivit căreia Moldova 1 tinde să își ajusteze conținutul mediatic la mesajele guvernării, este imperativă analiza cantitativă și calitativă a știrilor și emisiunilor de sinteză care au potențialul de a influența opinia publică. Astfel, metodologia studiului a combinat două metode, cea *cantitativă* și cea *calitativă/comparativă* de cercetare a produsului mediatic. Totodată, atât știrile, cât și emisiunile au fost analizate și din perspectiva tehnicilor de manipulare și dezinformare. Aceasta pentru ai îi ajuta pe consumatori să distingă între un produs jurnalistic manipulator și altul care reflectă echidistant realitatea.

Prin **analiza cantitativă** au fost explorate tendințele de mediatizare a subiectelor de interes public din perioada selectată. Este o metodă de cercetare care presupune monitorizarea, eșantionarea și codarea (prin intermediul unei fișe de codare) materialelor jurnalistice astfel încât să capteze: tenta politică, dacă aceasta există (numărul de materiale care pun în lumină pozitivă anumiți actori politici); modul în care sunt puse în practică principiile de imparțialitate și echidistanță în materialele informative și analitice (numărul de materiale corecte și echidistante); dacă se asigură echilibrul de surse (numărul de materiale echilibrate); căror surse se dau prioritate în știri (numărul surselor citate sau menționate); cum se oferă spațiul de emisie pentru actorii și entitățile politice

(volumul în secunde a spațiului alocat), precum și alte aspecte. Prin **aspectul metodologic calitativ/comparativ** s-a urmărit interpretarea datelor și a informației obținute în urma analizei cantitative. A fost investigat conținutul mediatic într-o manieră aprofundată pentru a determina dacă Moldova 1 respectă principiile de echidistanță, imparțialitate, corectitudine și neutralitate politică.

Perioada monitorizării: 9-15 martie 2020.

Principalele produse media monitorizate la postul Moldova 1.

- 7 ediții ale buletinului informativ principal „Mesager” (9 – 15 martie 2020);
- Emisiunea „Vector European” (9 martie 2020);
- Emisiunea „Moldova în Direct” (10 martie 2020);
- 2 emisiuni de Dezbateri electorale pentru alegerile parlamentare noi din circumscripția 38 – Hîncești (11-12 martie 2020);
- Emisiunea „Bună seara” (13 martie 2020);
- Emisiunea „O seară în familie” (14 martie).

Tendențe generale

Datele monitorizării relevă faptul că în cazul principalului buletin informativ „Mesager”:

- COVID-19 a fost tematica dominantă a buletinelor informative. Știrile la acest subiect au reprezentat între 30-40% din numărul total de materiale ale fiecărei ediții a „Mesager”-ului monitorizat;
- Autoritățile/oficialitățile se numără printre entitățile cel mai des abordate în știrile Moldova 1. Aproximativ jumătate din toate știrile buletinelor informative „Mesager” au fost despre sau au inclus drept surse directe autoritățile centrale și/sau instituțiile oficiale ale statului (Președinție, Guvern, Parlament);
- Persoanele cele mai des menționate și citate, direct sau indirect, în știrile Moldova 1 au fost președintele Igor Dodon, premierul Ion Chicu, ministra Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Viorica Dumbrăveanu, președinta Parlamentului, Zinaida Greceanîi, și primarul municipiului Chișinău, Ion Ceban;
- Sub aspect deontologic, în știrile Moldova 1 au fost identificate câteva abateri, printre care: *schimb de accente; generalizare; lipsa dreptului la replică; tehnica de dezinformare a Salvatorului național/Mesia;*
- Sub aspect politic, pe de o parte, Moldova 1 mai degrabă a favorizat Partidul Socialiștilor (PSRM) și reprezentanții acestei formațiuni prin numărul mare de știri și citări în știri în calitate de surse directe; prin modul în care aceste știri au fost prioritizate în buletinele informative (de cele mai multe ori acestea au fost difuzate în prima parte a „Mesager”-ului); prin prezentarea într-o lumină mai degrabă pozitivă a PSRM, a inițiativelor acestui partid și a reprezentanților săi;
- Pe de altă parte, Moldova 1 a defavorizat partidele și politicienii de opoziție (PAS, PPDA, Partidul Șor) prin numărul mic de știri/apariții ale acestora în cadrul știrilor; prin modul în

care știrile cu și despre aceștia au fost incluse în buletin (de obicei în a doua parte a buletinului de știri, spre finalul acestuia).

Datele monitorizării relevă faptul că, în cazul emisiunilor, Moldova 1:

- A abordat diverse tematici de discuție/dezbateri (medicină, egalitate de gen, politică, campanie electorală);
- A prezentat neutru și echidistant informația;
- Moderatorii/prezentatorii nu au favorizat o anumită instituție, persoană, partid politic sau politician;
- Au garantat sau au încercat să ofere dreptul la replică celor vizați/acuzați;
- Nu au recurs la publicitate ascunsă.

II. ANALIZA DATELOR

Buletinul informativ „Mesager”

„Mesager”: 9 martie 2020

Analiza cantitativă

Ediția din 9 martie 2020 a principalului buletin de știri „Mesager” al postului public de televiziune Moldova 1 a cuprins 18 știri, cu excepția celor de la rubrica *Sport* și *Meteo*. Două dintre cele 18 au fost incluse la rubrica *Cultură*.

Primele 6 știri din buletinul informativ au avut drept tematică COVID-19: primul caz de coronavirus înregistrat în Republica Moldova, informații privind situația în România și pe plan global, condițiile de călătorie, repartizarea bolnavilor în spitale, precum și o știre conflictuală în care Corneliu Furculiță, deputat PSRM, solicită partidelor de opoziție și politicienilor (Maia Sandu/PAS, Ala Nemerenco - fosta ministru a Sănătății) să nu își facă PR politic pe seama noii infecții. Totodată, 7 din cele 18 știri au vizat persoane oficiale din autoritățile centrale, iar 4 din ele s-au referit la politicieni din Republica Moldova.

6 știri din totalul celor 18 nu au făcut trimitere la surse directe (4 dintre ele au fost la rubrica *Știri pe scurt*). 4 știri au avut o singură sursă, 3 – 3 surse, 3 – 6 surse (2 dintre acestea au fost la rubrica *Cultură*). Cel mai des citat și menționat a fost președintele Igor Dodon, abordat în 3 știri cu 4 intervenții directe ce au însumat un total de emisie de 136 de secunde. Premierul Ion Chicu a fost vizat în 2 cazuri (fiind doar menționat și citat indirect). Viorica Dumbrăveanu, ministra Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, a constituit sursa unei singure știri, cu 2 intervenții directe ce au însumat un total de emisie de 57 de secunde. Anatol Ciubotaru, fostul director al Spitalului Clinic Republican (SCR) „Timofei Moșneaga”, a fost sursă a unei singure știri, cu un total de emisie de 53 de secunde; la fel ca și Igor Pokaneych, director de țară al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), cu o intervenție directă de 20 secunde.

Reprezentanții partidelor de opoziție (Maia Sandu și Alexandru Slusari) au fost citate drept surse în 2 materiale.

Analiza calitativă

Moldova 1 a acordat o mai mare atenție instituțiilor oficiale în acest buletin, în special Președinției și Guvernului. La capitolul persoane, de asemenea, cele oficiale/autoritățile au fost cele mai des menționate în știrile postului public de televiziune.

În cadrul buletinului informativ din 9 martie 2020, Moldova 1 a difuzat o știre conflictuală ce a avut drept subiect declarația deputatului PSRM Corneliu Furculiță în adresa Maiei Sandu (PAS) și Alei Nemerenco (ex-ministră a Sănătății), ca cele din urmă să „*renunțe să își mai facă PR politic pe marginea COVID-19*”. În acest caz, Moldova 1 **a schimbat accentele**: autorii au început relatarea cu declarația/acuzația deputatului PSRM, care de fapt a fost o reacție la declarațiile Maiei Sandu și Alei Nemerenco (care la rândul lor au acuzat guvernarea că a acționat cu întârziere la criza epidemiologică). Astfel, deputatul PSRM a fost pus într-o lumină pozitivă. Este de menționat totuși faptul că Moldova 1, în cazul acestei știri, a asigurat dreptul la replică tuturor părților vizate.

Într-o altă știre la subiectul negocierilor dintre PSRM și PDM pentru crearea unei coaliții, prezentată de Igor Dodon ca fiind „*la o primă etapă, cea a politicii interne*”, jurnaliștii de la Moldova 1 au făcut trimitere la o singură sursă (Igor Dodon) și l-au prezentat pe președintele țării într-o lumină pozitivă. Pentru a echilibra știrea, Moldova 1 avea misiunea să includă încă cel puțin 1-2 surse (reprezentanți ai celor două partide sau analiști politici) sau informație de context, ceea ce nu s-a întâmplat.

Este de menționat și faptul că Moldova 1 a priorizat în mod tendențios și dezechilibrat ordinea știrilor în buletinul informativ. Spre exemplu, știrile despre instituțiile oficiale și autorități (Președinție, Guvern) și/sau cele cu referire la PSRM sunt plasate în debutul (ex. „*solicitarea*” lui Corneliu Furculiță) sau în prima parte a „Mesager”-ului, în timp ce știrile cu referință la partidele și politicienii de opoziției sunt plasate în a doua parte (știrea despre inițiativa PPDA/Alexandru Slusari) sau chiar spre sfârșitul buletinului de știri.

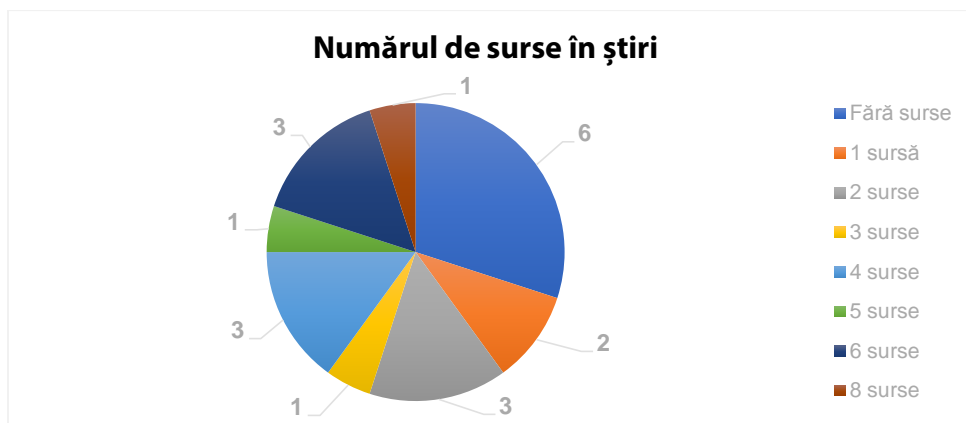
„Mesager”: 10 martie 2020

Analiza cantitativă

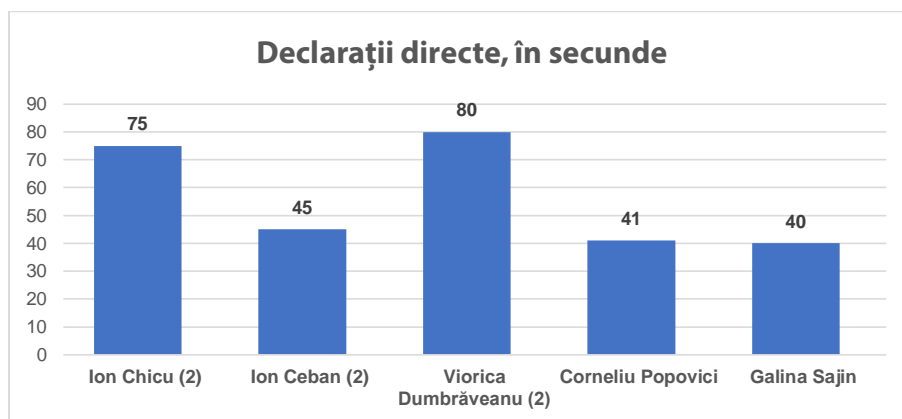
„Mesager”-ul din 10 martie 2020 a inclus 20 de știri, dintre care 12 la rubrica *Știri principale*, 5 la rubrica *Știri pe scurt*, 2 la rubrica *Alegeri Parlamentare Noi pentru Circumscripția 38: Hîncești* și una la rubrica *Cultură*. Cele mai multe știri au avut drept tematică COVID-19 (6 știri amplasate în debutul buletinului informativ). Președintele Igor Dodon a fost vizat în 3 știri (menționat, fără a fi citat cu declarații directe); premierul Ion Chicu, primarul de Chișinău, Ion Ceban, și președinta Parlamentului, Zinaida Greceanii, au fost vizați fiecare în câte 2 știri; ministră Sănătății, Viorica Dumbrăveanu, și ministrul Educației, Culturii și Cercetării, Corneliu Popovici - în câte o știre fiecare.

În ceea ce privește politicienii (implicit deputații din Parlament), Maia Sandu (PAS), Galina Sajin (PAS), Dumitru Alaiba (PAS), Liviu Vovc (PPDA), Dinu Plângău (PPDA), Andrian Candu (Pro-

Moldova), Vlad Bătrîncea (PSRM), Octavian Țicu (neafiliat), Ion Groza (neafiliat), Lilian Carp (PAS), Marina Tauber (Partidul Șor), Dumitru Diacov (PDM) au fost citați și/sau menționați în câte o știre. 8 dintre ei au fost vizați într-o singură știre (despre excluderea deputaților ce au părăsit PDM din delegația țării la APCE). Cetățenii simpli au fost surse în cazul a 4 știri.

Cel mai mult timp de emisie cu declarații/opinii directe i s-a acordat premierului Ion Chicu, acesta fiind urmat de primarul Chișinăului, Ion Ceban, ministra Sănătății, Viorica Dumbrăveanu, ministrul Educației, Corneliu Popovici, și deputata PAS Galina Sajin.

Analiza calitativă

Reieșind din frecvența citării sau a trimerilor făcute, Moldova 1 a favorizat și a pus într-o lumină pozitivă autoritățile statului (premierul Ion Chicu, miniștrii Viorica Dumbrăveanu și Corneliu Popovici) și unii reprezentanți ai administrațiilor publice locale – Ion Ceban, primarul municipiului Chișinău. Favorizarea reiese din selectarea informației incluse în știre. De exemplu, în știrea despre „măsuri de igienă mai stricte în capitală”, la finalul materialului reporterul a accentuat faptul că „Ion Ceban a avut o întrevedere cu președintele Igor Dodon. Cei doi au discutat despre măsurile de protecție și minimizare a pericolului”.

În buletin s-au regăsit și două știri conflictuale. În ambele, Moldova 1 a oferit dreptul la replică/opinie tuturor celor vizați (președintelui Igor Dodon și deputaților grupului Pro-Moldova). În

cea ce privește rubrica *Alegeri Parlamentare Noi pentru Circumscripția 38: Hîncești, Moldova 1* a difuzat două știri tematice. Ambele știri au fost corecte, fără a fi admise abateri deontologice.

„Mesager”: 11 martie 2020

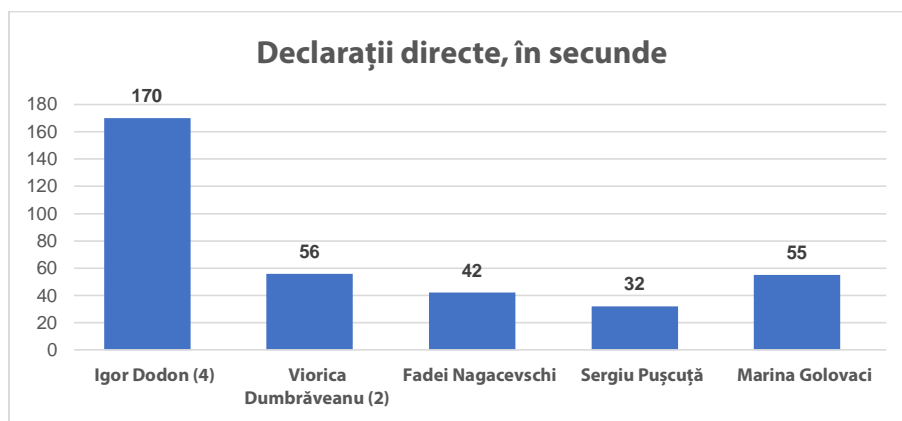
Analiza cantitativă

Ediția din 11 martie 2020 a „Mesager”-ului a inclus 18 știri în total, dintre care 5 au fost trecute la rubrica *Știri pe scurt*, 2 – la rubrica *Alegeri Parlamentare Noi și una* - la *Cultură*. Jumătate (9) din numărul total de știri au avut drept tematică pandemia de coronavirus, majoritatea acestora fiind incluse la rubrica *Principalele știri*. Printre subiecte s-au mai numărat: majorarea pensiilor de la 1 aprilie; o nouă rundă de negocieri dintre PDM și PSRM pentru crearea unei coaliții de guvernare; prezentarea datelor unui sondaj de opinie; inițiativa PPDA de susținere a agricultorilor și acuzații în adresa PSRM că întreprinde prea puțin în acest sens.

Autoritățile/oficialii au fost cel mai des citați drept surse (11). Dintre ei, președintele Igor Dodon a fost vizat - cu declarații directe și/sau mențiuni - de cele mai multe ori, în 6 știri. Ministra Sănătății, Viorica Dumbrăveanu, a fost vizată în 2 știri. Premierul Ion Chicu, ministrul Finanțelor, Sergiu Pușcuța, și cel al Justiției, Fadei Nagacevschi, secretara de stat Marina Golovaci, au fost vizați în câte o știre fiecare. În ceea ce privește politicienii, Maia Sandu (PAS), Andrei Năstase (PPDA), Radu Mudreac (PSRM), Zinaida Greceanii (PSRM), Dorin Chirtoacă (PL) au fost menționați în câte o știre fiecare.

8 știri nu au făcut trimitere la surse, 4 știri au avut 2 surse, 3 știri - câte 6 surse, 3 știri - câte o sursă.

La capitolul timp de emisie pentru declarații, președintele Igor Dodon a beneficiat de cea mai mare atenție (170 secunde), fiind urmat de ministrii Viorica Dumbrăveanu, Fadei Nagacevschi, Sergiu Pușcuța și secretara de stat Marina Golovaci.

Analiza calitativă

Studiul relevă că autoritățile Republicii Moldova au fost favorizate prin numărul declarațiilor directe incluse în știri. Spre exemplu, președintele Igor Dodon a fost citat în 30% din știri - practic în fiecare a treia știre din buletinul informativ. Totodată, Moldova 1 l-a pus într-o lumină pozitivă pe Igor

Dodon prin formulări precum „Igor Dodon a dat asigurări că nu va permite mărirea prețurilor...”. Șeful statului a fost favorizat prin spațiul oferit și în una din știrile electorale despre acuzațiile lui Dorin Chirtoacă (PL) la adresa guvernării – implicit a Președinției – că nu ar fi întreprins nimic pentru a opri infectarea populației cu COVID-19. Dacă declarația directă a lui Dorin Chirtoacă, inclusă în știre, a fost de 30 de secunde, atunci replica lui Igor Dodon a fost de aproape 1 minut.

De cealaltă parte, ca și în cazurile precedente, știrile cu și despre partidele și politicienii de opoziție au fost difuzate spre finalul buletinului informativ. Știrea potrivit căreia „PPDA propune un proiect de susținere a agricultorilor și acuză PSRM de inacțiune” a fost una conflictuală, iar Moldova 1 a acordat dreptul la replică ambelor părți vizate: Andrei Năstase (PPDA) și Radu Mudreac (PSRM).

La rubrica *Alegeri Parlamentare Noi pentru Circumscripția 38: Hîncești*, Moldova 1 a difuzat două știri tematice. Una din ele a reflectat prioritățile electorale ale candidatului PSRM, Ștefan Gațcan, expuse în cadrul unei conferințe de presă. Alta a fost despre acuzațiile aduse guvernării de Dorin Chirtoacă, candidatul blocului UNIREA, potrivit căruia oficialii ar fi acționat cu întârziere în ceea ce privește acțiunile împotriva epidemiei de coronavirus. Celor vizați (Igor Dodon) le-a fost asigurat dreptul la replică.

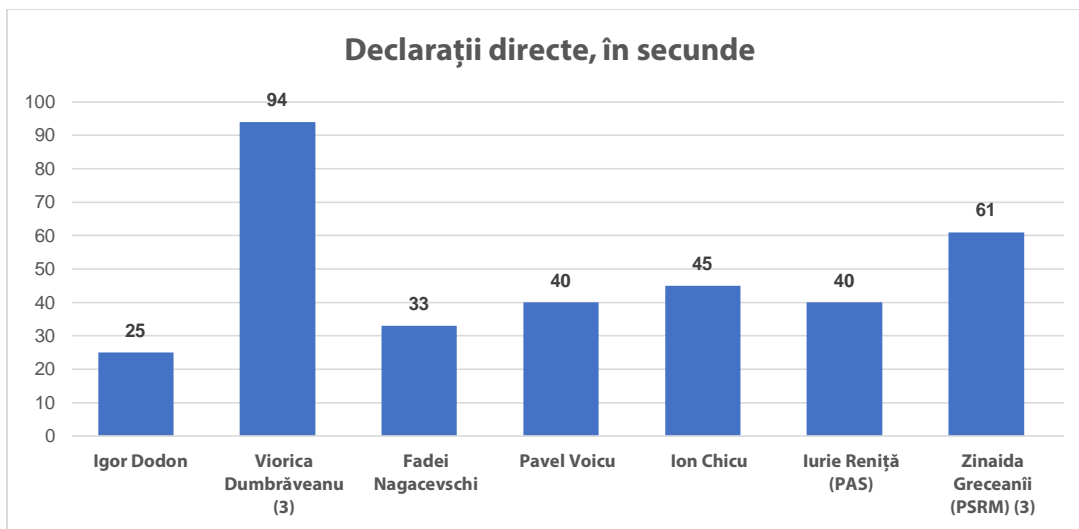
„Mesager”: 12 martie 2020

Analiza cantitativă

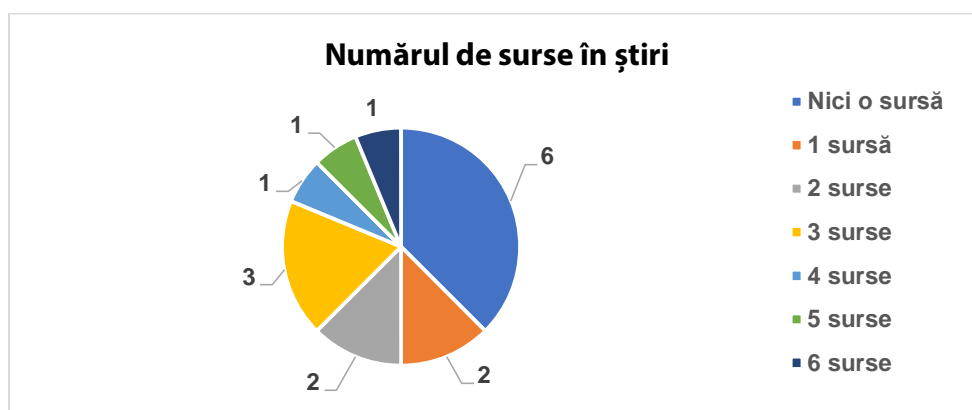
În „Mesager”-ul din 12 martie 2020 au fost difuzate în total 21 de știri. Primele 7 dintre acestea (30% din numărul total) au fost la subiectul pandemiei de COVID-19; 3 materiale s-au regăsit la rubrica *Știri pe scurt*, iar altele 5 au vizat campania electorală pentru *Alegerile Parlamentare Noi pentru Circumscripția 38: Hîncești*.

Postul public de televiziune a făcut cel mai des trimitere la autorități drept surse ale știrilor. În 12 din 21 de materiale a fost menționată, citată direct sau indirect cel puțin o persoană oficială: ministra Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Viorica Dumbrăveanu, și președinta Parlamentului, Zinaida Greceanii - câte 3 știri fiecare; președintele Igor Dodon și deputatul PSRM Vladimir Golovatiuc - câte 2 știri fiecare, premierul Ion Chicu, ministrul Economiei și Infrastructurii, Anatol Usatîi, și cel al Justiției, Fadei Nagacevschi - câte o știre.

Șase din 16 știri – cu excepția celor de la rubrica electorală – au fost fără surse directe, 3 dintre ele au avut 3 surse directe, iar restul – câte 1, 2 sau mai multe surse.

Reprezentanții PSRM au fost vizați în cele mai multe știri (4), cei ai PPDA - în două știri, iar reprezentanții PAS, PDM, Pro-Moldova și ai Partidului Șor - în câte o știre.

Analiza calitativă

În „Mesager”-ul din 12 martie 2020, autoritățile/instituțiile oficiale au fost favorizate atât prin timpul mai mare de emisie acordat pentru intervenții directe, cât și prin numărul mare de știri în care acestea au fost menționate sau citate. Unii funcționari au fost prezentați într-un context pozitiv prin formulările jurnaliștilor sau detaliile de background oferite. De exemplu, în cazul știrii despre „Facturi cu 25-50% mai mici la căldură în februarie”, autorii au ținut să accentueze: „Amintim că acum câteva săptămâni Igor Dodon a atenționat conducerea Termoelectrica că va fi demisă dacă facturile la încălzire pentru februarie nu vor fi mai mici”.

Totodată, Moldova 1 a favorizat PSRM prin numărul de știri în care a menționat formațiunea sau reprezentanții săi. Partidul a fost pus în lumină pozitivă în una din știri, care menționa că „deputații PSRM au decis să doneze un salariu de deputat pentru o lună instituțiilor medicale”, incluzând două

declarații directe ale lui Corneliu Furculiță (PSRM) și Zinaida Greceanii (PSRM). Pe de altă parte, știrile cu și despre reprezentanții altor partide au fost incluse în a doua parte a buletinului („*Jurie Reniță, PPDA, vine cu un proiect de lege privind modificarea unor articole privind statutul diplomatului*”).

În una din știri („*Moldova va putea accesa 20 de milioane de dolari din cadrul tranșei de la FMI*”), Moldova 1 a admis **un caz de generalizare a informației**¹: „*Experții economici salută încheierea cu succes a programului cu FMI*”.

La rubrica *Alegeri Parlamentare Noi. Circumscripția 38. Hâncești* au fost difuzate 5 știri, trei din care la subiectul priorităților electorale ale candidaților PDM, PSRM și PAS (tuturor oferindu-li-se timp de emisie pentru declarații directe). În alte două știri a fost abordată solicitarea CEC-ului de a-l exclude pe candidatul Partidului Șor, Vitalie Balinschi, din campania electorală (care, la fel, a beneficiat de dreptul la opinie) și raportul organizației Promo-LEX privind încălcările admise de unii candidați.

„Mesager”: 13 martie 2020

Analiza cantitativă

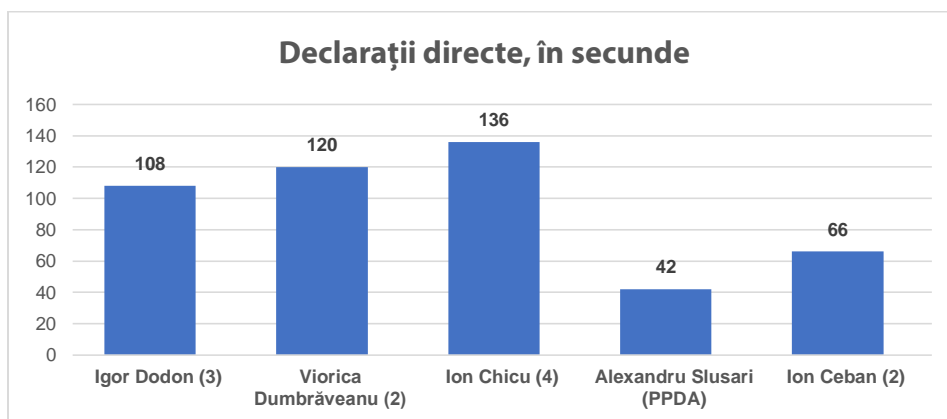
„Mesager”-ul din 13 martie 2020 a fost constituit din 22 de știri, dintre care 13 principale, 4 la rubrica *Știri pe scurt* și 5 la rubrica *Alegeri Parlamentare Noi. Circumscripția 38. Hâncești*. Primele 8 știri au fost la tema COVID-19, care a fost reflectat direct sau tangențial. Printre alte teme s-au numărat lucrările de reabilitare a drumului Ialoveni – Șoseaua Balcani, inspectate de președintele Igor Dodon; acordul de colaborare semnat de Primăria municipiului Chișinău cu Camera de Comerț și Industrie din Budapesta; noua ediție a emisiunii „Președintele răspunde”; solicitarea depusă de PPDA privind verificarea felului în care sunt administrate stațiunile balneare moldovenești din Ucraina; intenția organizațiilor de veterani de a se unifica într-o singură entitate.

Ca și în cazurile buletinelor de știri precedente, reprezentanții autorităților au fost cel mai des menționați drept surse pentru știri. 10 din cele 22 de materiale au vizat autoritățile, care au fost citate direct sau indirect. Premierul Ion Chicu a fost menționat drept sursă în 3 știri, președintele Igor Dodon – în 2 știri, ministra Sănătății, Viorica Dumbrăveanu – în 2 știri, primarul Chișinăului, Ion Ceban – în 2 știri. Printre alte surse s-au numărat directori de spitale, cetățeni simpli, antreprenori, medici, veterani.

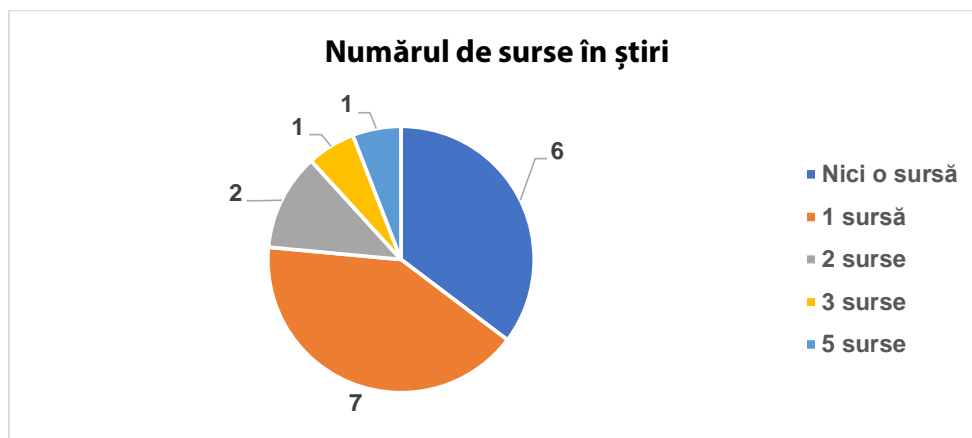
Premierul Ion Chicu s-a bucurat de cele mai multe intervenții/declarații directe (4), cu un total de 136 de secunde de emisie, fiind urmat de președintele Igor Dodon, cu 3 intervenții directe și un timp de emisie de 108 secunde; ministra Viorica Dumbrăveanu - cu 2 intervenții și 120 de secunde; primarul Capitalei, Ion Ceban - cu 2 intervenții de 66 de secunde în total. Dintre politicieni, în știri a fost citat Alexandru Slusari, deputat PPDA,, cu o declarație directă de 42 de secunde.

---

¹ Generalizarea este o tehnică de dezinformare, prin care opinia/părerăa unei persoane sau entități este generalizată și prezentată drept opinie susținută sau respinsă de majoritate. În același timp prin generalizare sunt promovate stereotipuri, discreditate națiuni, etnii sau grupuri de persoane. Pentru respectarea corectitudinii și echidistanței, în astfel de cazuri, este necesar să fie menționat/specificat: unii experți, câțiva deputați, etc.

Majoritatea știrilor principale și a celor de la rubrica *Știri pe scurt* (cu excepția rubricii electorale) au avut fie o sursă directă (7), fie nici una (6).

Analiza calitativă

Moldova 1 a favorizat autoritățile atât prin numărul de știri în care acestea au fost menționate/citate, cât și prin timpul de emisie acordat. Printre cei mai prezenți în știri s-au numărat premierul Ion Chicu, președintele Igor Dodon, ministra Viorica Dumbrăveanu și primarul Capitalei, Ion Ceban. Totodată, Moldova 1 a difuzat o știre-sinteză a emisiunii de pe YouTube a președintelui Igor Dodon, „Președintele răspunde”, cu accent pe declarația președintelui potrivit căruia PSRM și PDM „nu vor semna un acord în următoarele zile”.

Știrea care a vizat partidele sau politicienii de opoziție – despre solicitarea depusă de PPDA privind verificarea felului în care sunt administrate stațiunile balneare moldovenești din Ucraina – a fost difuzată, la fel ca și în cazul celorlalte ediții ale „Mesager”-ului, în partea a doua a buletinului informativ.

La rubrica *Alegeri Parlamentare Noi. Circumscripția 38. Hâncești* au fost difuzate 5 știri, dintre care 3 au vizat candidați electorali care și-au prezentat anumite priorități din programele electorale – Dorin Chirtoacă (Blocul UNIREA), Gheorghe Cobzac (candidat independent) – și Vitalie Balinschi

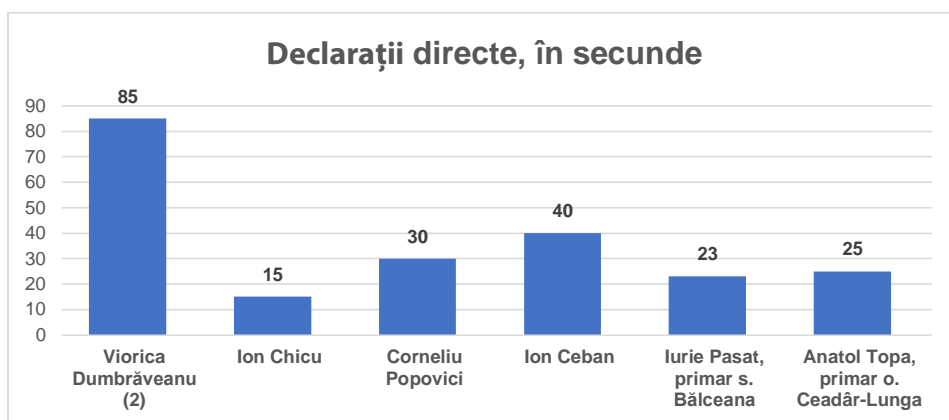
(Partidul Șor), care a fost exclus din cursa electorală. În cazul ultimei știri, dat fiind faptul că există elementul de conflictualitate, Moldova 1 **avea misiunea să solicite și/sau să ofere dreptul la replică acestui candidat**, ceea ce nu s-a întâmplat. 3 din cele 5 știri au avut câte o sursă directă, iar în două din ele nu s-a făcut trimitere la surse.

„Mesager”: 14 martie 2020

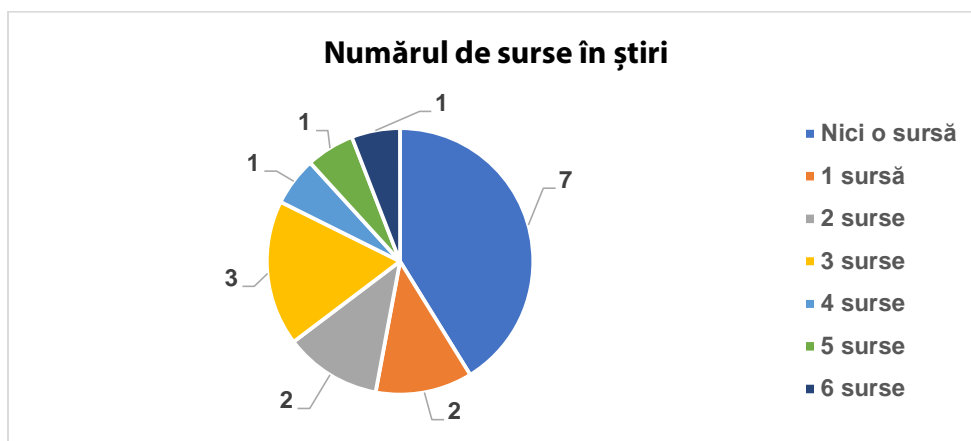
Analiza cantitativă

„Mesager”-ul din 14 martie 2020 a fost constituit din 18 știri. Dintre acestea, primele 7 s-au axat pe pandemia de COVID-19, 3 din ele s-au referit la alegerile parlamentare noi din circumscripția 38, iar una a avut tematică culturală. Alte 7 materiale au abordat subiecte precum procesul de învățământ, medicină, ecologie și relații internaționale.

În calitate de surse, cel mai des au fost citate autoritățile centrale (ex. premierul Ion Chicu – o dată, ministra Viorica Dumbrăveanu – de două ori, ministrul Corneliu Popovici – o dată) de rând cu cele locale (primarii de la Chișinău, Bălceana, Hîncești și cel de la Ceadâr-Lunga). Președintele Igor Dodon a fost de asemenea menționat într-o știre, fără a fi citat direct.

7 știri nu au avut surse directe, 3 știri au avut câte 3 surse directe, iar 2 știri - câte 2 surse directe.

Analiza calitativă

Tematica COVID-19 a fost dominantă și în cazul acestei ediții informative a „Mesager”-ului. 40% din toate știrile s-au referit la acest subiect și au fost incluse – toate – la începutul emisiunii. Nu a fost inclusă nicio știre cu și despre politicieni sau care să vizeze vreun partid politic, autoritățile centrale fiind cel mai des abordate sau citate drept surse.

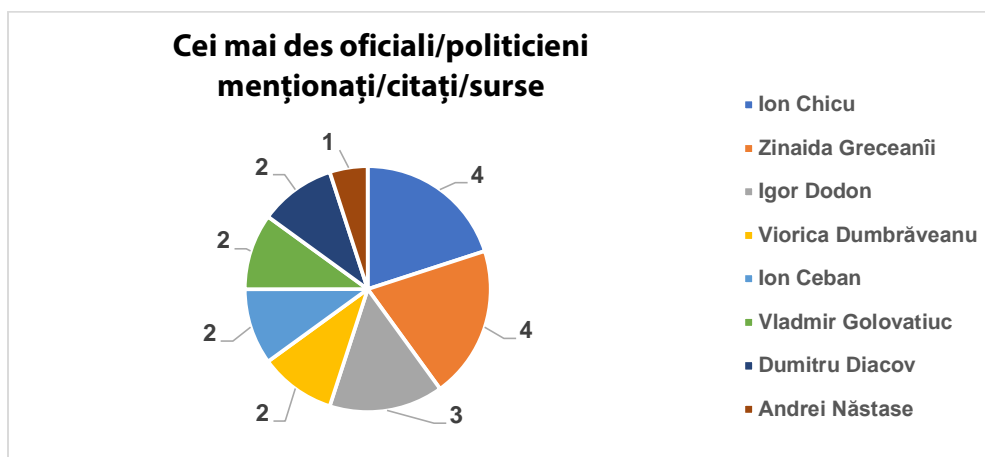
Într-un caz a fost observată tentativa de favorizare a președintelui Igor Dodon prin felul în care a fost structurată știrea. Materialul despre modul în care funcționează punctul de trecere Leușeni în condițiile crizei epidemiologice a fost prezentat strict din perspectiva inspecției punctului de către președintele Dodon, accentul fiind pus mai mult pe vizita delegației oficiale, și mai puțin pe situația din acea zi în locația respective.

De asemenea, Moldova 1 a difuzat și 3 știri cu tematică electorală. Autorii nu au menționat însă vreun candidat anume în vreuna dintre ele, acestea având mai degrabă caracter de informare și de educație electorală. Materialele au abordat ziua tăcerii pentru candidații care participă în alegerile parlamentare noi din circumscripția 38; măsurile de protecție și igienă luate în secțiile de votare; procesul electoral în satul Bălceana - unul dintre focarele de infecție cu COVID-19 în R. Moldova.

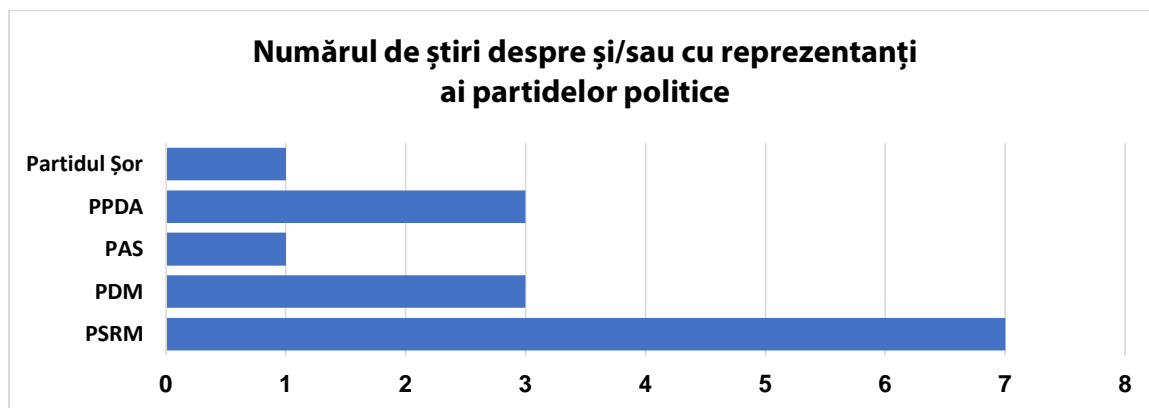
„Mesager”: 15 martie 2020

Analiza cantitativă

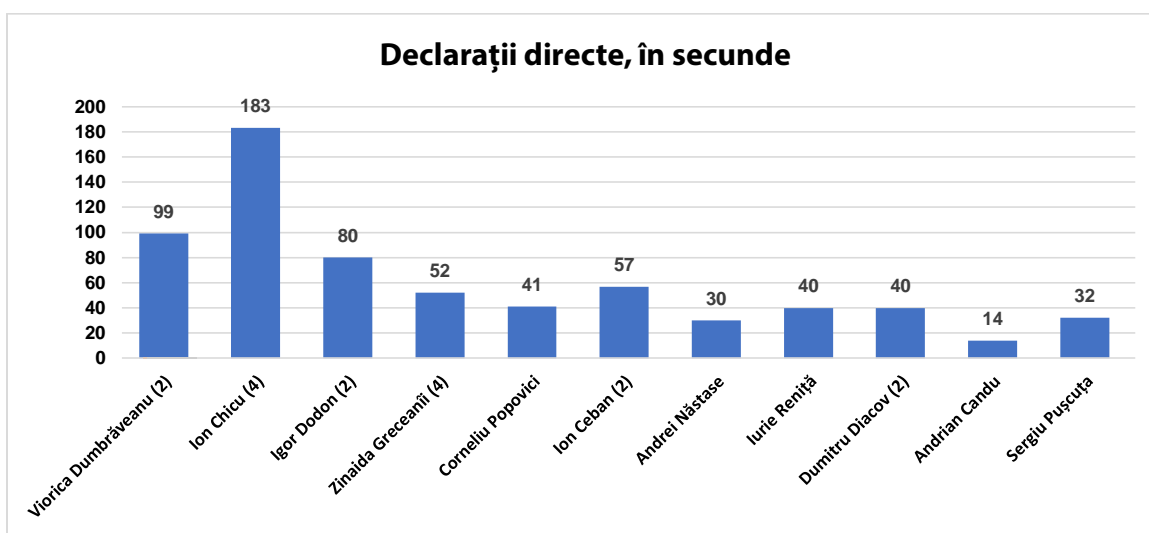
Cu un total de 26 știri, ediția de duminică a „Mesager”-ului - denumită *Stop-Cadru* - a fost constituită în mare parte din știrile difuzate în buletinele informative pe parcursul săptămânii (22). Doar 4 au fost știri noi, 2 dintre care au reflectat situația la zi privind infecția cu COVID-19, iar 2 s-au referit la alegerile parlamentare noi din circumscripția 38: Hâncești. Și de această dată jurnaliștii au făcut cel mai des trimitere la autorități drept surse: premierul Ion Chicu (4), președinta Parlamentului Zinaida Greceanii (4) și președintele Igor Dodon (3).

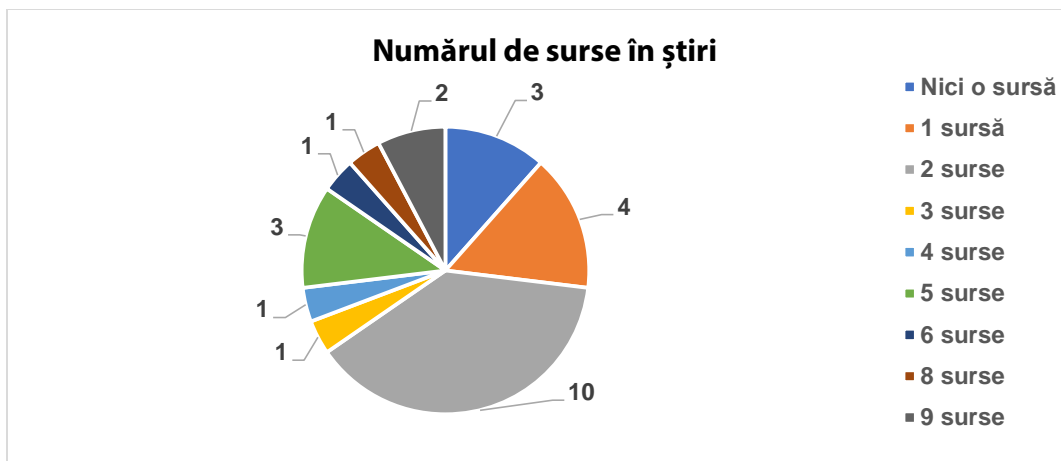
Totodată, PSRM (formațiunea în sine sau reprezentanții săi) a fost menționat în cele mai multe știri ale acestei ediții a „Mesager”-ului (7 știri), fiind urmat de PDM și PPDA (în câte 3 știri) și PAS și Partidul Șor - în câte o știre.

În ceea ce privește timpul de emisie pentru declarații directe, premierul Ion Chicu s-a bucurat de cea mai mare atenție în acest sens, cu un total de 183 de secunde în 4 intervenții directe. Ion Chicu a fost urmat de ministră Sănătății, Viorica Dumbrăveanu, cu 99 de secunde în 2 intervenții directe, și președintele Igor Dodon, cu 80 de secunde în 2 intervenții directe.

În ceea ce privește numărul surselor directe, cele mai multe știri au avut câte 2 surse (10), 4 știri au făcut trimitere la câte o sursă, 5 știri au avut câte 3 surse, iar 3 știri au fost fără surse directe.

Analiza calitativă

Tematica COVID-19 a fost mai puțin prezentă în „Mesager”-ul din 15 martie 2020. Doar 4 știri din totalul celor 26 au vizat acest subiect, fiind amplasate în debutul buletinului informativ.

Ca și în celelalte cazuri, autoritățile/oficialitățile au fost sursele dominante în știri. Mai mult de jumătate din cele 26 de știri (16), au avut în prim-plan – fie menționați, fie citați – autorități/persoane oficiale. Printre sursele menționate sau citate direct cel mai des s-au numărat premierul Ion Chicu, președintele Igor Dodon, președinta parlamentului Zinaida Greceanii, primarul de Chișinău Ion Ceban și deputatul socialist Vladimir Golovatiuc.

Datele monitorizării relevă că PSRM a fost favorizat atât de numărul relativ mare de știri difuzate (7), dar și de amplasarea acestor știri preponderent în prima parte a buletinului informativ. Pe de altă parte, știrile despre și cu reprezentanții altor partide (în special de opoziție) au fost incluse preponderent în a doua parte a buletinului informativ și spre finalul acestuia.

Totodată, președintele Igor Dodon a fost pus în lumină pozitivă în două știri, inclusiv prin formulările autorilor: „Amintim că, acum câteva săptămâni, Igor Dodon a atenționat conducerea Termoelectrica că va fi demisă dacă facturile la încălzire pentru februarie nu vor fi mai mici” (știrea „Facturi cu 25-50% mai mici la căldură în februarie”, în care s-a recurs la **tehnica Salvatorului național²**) sau „Lucrările de reabilitare a drumului Ialoveni – Șoseaua Balcani au început cu o lună mai devreme. Președintele Republicii Moldova Igor Dodon a inspectat vineri mersul lucrărilor. Potrivit lui, acest tronson de 6.5 km este unul dintre cele trei segmente ale drumului de centură care urmează să fie reparate capital anul acesta” (știrea: „Lucrări de reabilitare a drumului Ialoveni – Șoseaua Balcani”).

Emisiuni Moldova 1

² Tehnica Salvatorului Național/Mesia (eroului-salvator Mesia) este o tehnică de manipulare prin care o persoană anume este prezentată – de media – drept unica entitate, care poate rezolva problemele unei comunități și/sau societăți. Tehnica se referă la o stare de spirit în care un individ este prezentat drept responsabil pentru salvarea sau asistarea celorlalți. De obicei – dar nu obligatoriu – această tehnică vine la pachet cu cea a „dușmanului intern sau extern”, unde „salvator”-ul este prezentat într-o lumină pozitivă și întotdeauna gata să lupte cu „dușmanii”.

Vector European (9 martie 2020)

Autoare: Ludmila Barbă

Durată: 30 minute 58 secunde

Ediția din 9 martie 2020 a emisiunii *Vector European* a avut drept tematică egalitatea de gen și provocările cu care se confruntă femeile din Republica Moldova (în special în ceea ce privește violența în adresa femeilor și combaterea acestui fenomen). Emisiunea a fost compusă din trei reportaje și un interviu.

Primul reportaj a abordat rezultatele proiectului implementat de organizațiile Promo-LEX, Casa Mărioarei și Centrul de asistență „Memoria” și finanțat de Uniunea Europeană (UE), care a avut drept scop combaterea fenomenului violenței domestice în Republica Moldova. Au fost intervievate 4 surse: Eugenia, victimă a violenței domestice – 4 intervenții directe; Veronica Braghiș, directoarea organizației Casa Mărioarei – 2 intervenții directe; Ludmila Popovici, directoarea Centrului de asistență „Memoria” – 3 intervenții directe; și Lilia Potîng, juristă Promo-LEX, cu o singură intervenție directă. Jurnalista a prezentat informația și a formulat întrebările în corespundere cu normele deontologice, iar identitatea victimei a fost protejată corespunzător.

Reportajul a fost urmat de un interviu cu Neghina Azizov, coordonatoare de proiect UN Women. Printre subiectele discutate au fost situația la zi privind egalitatea de gen în Republica Moldova; rolul femeilor în societate; cadrul legal privind situația de gen; dar și rezultatele proiectului UN Women „Eu sunt Generația Schimbării”. Întrebările adresate au fost concrete, la subiect, corecte și fără abateri deontologice.

Ediția a continuat cu reportajul despre Rodica Carpenco, victimă a violenței în familie și una dintre cele 50 de „Campioane pozitive” declarate de organizația UN Women. În cadrul acestui reportaj, prezentatoarea a discutat cu intervievata despre cazul său de violență în familie și cum a trecut peste această problemă.

Emisiunea s-a încheiat cu un reportaj video despre Parcul „Keukenhof” din Olanda - „cea mai mare grădină de flori din lume”.

10 martie 2020: Moldova în Direct

Moderatoare: Tatiana Herța

Durată: 60 minute 54 secunde

În perioada 9-15 martie 2020, Moldova 1 a difuzat doar o ediție a emisiunii *Moldova în Direct*. Tematica acesteia a fost COVID-19, având-o drept invitată pe Marina Golovaci, secretară de stat la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. La emisiune urmau să mai participe ministra Viorica Dumbrăveanu și reprezentantul OMS în Republica Moldova, Igor Pokanevych. Aceștia însă „nu au reușit să ajungă în studio”.

Emisiunea a început cu prezentarea ultimelor informații despre situația din țară privind COVID-19. Prezentatoare a încercat să afle de la invitată care sunt capacitățile sistemului medical din țară, care

sunt scenariile prevăzute pentru depășirea crizei. Totodată, s-au discutat și care sunt aspectele clinice ale bolii (simptomatică, etc.), cine sunt cei mai expuși infecției și care sunt măsurile de protecție. Pe parcursul discuțiilor, pe fundal s-au difuzat imagini din câteva spitale (Spitalul Clinic Republican, Spitalul de Boli infecțioase „Toma Ciorbă”, etc.), din saloanele destinate celor infectați, imagini cu medici și ambulanțe echipate. Imaginile au fost în corespundere cu prevederile Codului deontologic.

În mare parte, prestația prezentatoarei a fost neutră și echidistantă, fără să favorizeze sau să pună în lumină pozitivă o entitate sau alta. De fiecare dată când a fost necesar, moderatoarea a intervenit cu întrebări de precizare - inclusiv incomode. Totuși, într-un caz, invitata a încercat să acuze mass-media de crearea panicii în societate, iar prezentatoarea avea misiunea să intervină și să solicite mai multă informație și argumente, ceea ce nu s-a întâmplat.

Dezbateri electorale pentru alegerile parlamentare noi din circumscripția 38 – Hîncești (11 martie 2020)

Moderatoare: Oxana Mititelu;

Co-moderator: Pavel Postică, director de programe Promo-Lex.

Durată: 56 minute 40 secunde.

Moldova 1 a organizat două ediții de dezbateri electorale pentru alegerile parlamentare noi din circumscripția 38 – Hîncești. Prima emisiune a fost cea din 11 martie 2020. În cadrul dezbaterii, Moldova 1 a asigurat și prezența unui interpret al limbajului mimico-gestual pentru persoanele cu deficiențe de auz. La prima emisiune de dezbateri au participat primii 3 candidați din buletinul de vot: Ion Mereuță (PDM), Ștefan Gațcan (PSRM) și Lilian Carp (PAS), care a reprezentat-o pe Olesea Stamate. Fiecare candidat a beneficiat de 13 minute de spațiu total de emisie, contabilizat la secundă de moderatoare.

Runda de dezbateri a început cu o introducere făcută de moderatoare, care i-a menționat pe toți cei 6 candidați și le-a prezentat celor prezenți regulamentul dezbaterilor. Pentru început, fiecare candidat a beneficiat de 1 minut de introducere, ca să se prezinte și să adreseze un mesaj alegătorilor.

A urmat runda a doua (câte 11 minute atribuite fiecărui candidat), în care moderatoarea a adresat câte 2 întrebări fiecărui candidat: de ce s-a decis să candideze; care ar fi cele mai mari 3 probleme/provocări cu care se confruntă alegătorii din circumscripția 38 și cum va încerca să le rezolve. În cazul acestei runde, s-a putut întrevădea o ușoară favorizarea candidatului PSRM, Ștefan Gațcan. Moderatoarea a insistat cu întrebări de concretizare despre cum acesta va „*reforma și moderniza sistemul medical... și de unde va lua bani*”. În schimb, în cazul Olesei Stamate, prezentatoarea a ținut să accentueze disensiunile apărute între PAS și PPDA privind candidatul unic, menționând despre solicitarea PPDA, care a cerut retragerea Olesei Stamate din cursa electorală. În cazul candidatului PDM, la fel, moderatoarea a încercat să pună întrebări de concretizare ceva mai provocatoare, inclusiv: „Cui vă veți alătura în Parlament dacă veți câștiga alegerile, PDM-ului sau grupului Pro-Moldova”?

A urmat runda de întrebări-răspunsuri lansate între candidați, după care Pavel Postică a adresat fiecăruia dintre cei 3 câte o întrebare, referindu-se la unele abateri electorale admise de către cei prezenți în studio. Runda finală a dezbaterii a inclus câte un minut pentru fiecare candidat în care aceștia să prezinte concluzii și să se adreseze electoratului.

În mare parte, emisiunea de dezbateri a fost moderată neutră și echidistantă, fără a fi semnalizate abateri grave de la normele deontologice, cu excepția celor menționate mai sus. Fiecare dintre candidați a beneficiat de timp de emisie egal și de dreptul la replică în cazul în care a fost vizat.

Dezbateri electorale pentru alegerile parlamentare noi din Circumscripția 38 – Hîncești (12 martie 2020)

Moderatoare: Oxana Mititelu;

Co-moderator: Pavel Postică, director de programe Promo-Lex.

Durată: 55 minute 14 secunde.

A doua emisiune de dezbateri organizată de TV Moldova i-a avut invitați pe ceilalți 3 candidați înregistrați în cursa electorală: Grigore Cobzac (candidat independent), Dorin Chirtoacă (Blocul UNIREA) și Dinu Țurcanu care l-a reprezentat pe Vitalie Balinschi (Partidul Șor). Și de această dată postul TV a asigurat prezența unui interpret al limbajului mimico-gestual.

Dezbaterea electorală a decurs, în mare parte, conform aceluiași scenariu ca și cea din 11 martie 2020. Totuși, au fost semnalate și câteva elemente distincte. În cazul candidatului independent Grigore Cobzac, moderatoarea a încercat să afle cărui grup parlamentar se va alătura acesta dacă va ajunge în Parlament, iar pe Dinu Țurcanu l-a întrebat care sunt șansele ca Vitalie Balinschi să fie exclus din cursa electorală și ce crede reprezentantul acestuia despre o posibilă excludere. Pe de altă parte, Dorin Chirtoacă a insistat în intervențiile sale exclusiv pe situația epidemiologică din țară și pericolul COVID-19 (chiar dacă moderatoarea i-a adresat întrebări concrete, privind prioritățile sale electorale, provocările cu care se confruntă hînceștenii, etc.), inclusiv pe anularea alegerilor din circumscripția 38.

Totodată, dat fiind faptul că doi dintre candidați – Grigore Cobzac și Dorin Chirtoacă – mai aveau timp de emisie nefolosit, moderatoarea le-a mai adresat acestora încă câte o întrebare. Dorin Chirtoacă (UNIREA) a fost întrebat de ce nu a răspuns apelului altor candidați de dreapta pentru înaintarea unui candidat unic. În cazul candidatului independent Grigore Cobzac, moderatoarea l-a întrebat în ce condiții s-ar retrage din cursa electorală.

Jurnalista Moldova 1 a moderat emisiunea într-un mod neutră, echidistant și conform normelor deontologice.

Bună seara (13 martie 2020)

Moderator: Mircea Surdu

Durată: 59 minute 42 secunde

Emisiunea *Bună Seara* din 13 martie 2020 a avut drept tematică situația politică din țară, moderatorul menționând despre „*codul roșu de coronavirus din țară, dar și din politica Republicii Moldova*”. În platou au fost prezenți 3 invitați: Anatol Țăranu, analist politic și director al Centrului „Politicon”, Aurelia Peru-Balan, doctor habilitat în științe politice, și Ion Tăbârță, analist politic.

Pentru început, fiecare invitat a avut la dispoziție un minut ca să-și expună opinia vizavi de epidemia de COVID-19, posibilitatea resetării puterii și posibila alianță de guvernare dintre PSRM și PDM. Ulterior discuțiile s-au axat pe principalele subiecte care au avut loc pe parcursul săptămânii 9-13 martie 2020 (și nu doar), printre care: vizita premierului maghiar Viktor Orbán în Republica Moldova; ruptura din cadrul PDM; protestul cercetătorilor din fața Guvernului; flexibilitatea și etica în politica moldovenească; reforma din 2017-2018 a Executivului și impactul acesteia; posibila alianță dintre PSRM și PDM; importanța și rolul partenerilor de dezvoltare și al ambasadelor/ambasadorilor într-o țară; evenimentele amânate sau suspendate din cauza COVID-19; suspendarea zborurilor aeriene din cauza epidemiei.

Totodată, a fost analizată activitatea Guvernului Chicu, la un moment dat fiind lansate acuzații directe la adresa acestuia. În acest caz, moderatorul a dat dovadă de corectitudine și echidistanță și a lansat în direct un apel către Guvern și premierul Ion Chicu, în care a menționat că, dacă cel din urmă are posibilitate, poate să intervină în direct, fie într-o emisiune ulterioară pentru a beneficia de dreptul la replică.

De asemenea au fost discutate anumite aspecte ale noilor alegeri parlamentare din circumscripția 38: Hîncești (necesitatea organizării acestora, siguranța alegătorilor, plus-valoarea noului deputat ales în condițiile de pandemie etc.), însă, la fel ca și în cazul de mai sus, prezentatorul a solicitat ca despre campania electorală și candidații să se discute „*la general, fără a fi menționate nume de candidați*”. Totodată, Mircea Surdu a oprit discuțiile invitațiilor când aceștia au încercat să analizeze „*greșeala făcută de PAS în ceea ce privește nominalizarea candidatului pentru alegerile din circumscripția 38*”. La final, fiecărui invitat i s-a oferit un minut pentru concluzii și eventuale previziuni politice.

Fiecare dintre invitați a beneficiat de timp egal de emisie. Moderatorul a fost neutru și echidistant, a adresat întrebări directe, concrete, iar în cazul răspunsurilor a intervenit de fiecare dată când invitații erau la limita încălcării normelor deontologice (a acordat drept la replică celor vizați, a intervenit atunci când invitații și-au exprimat opiniile contradictorii privind campaniile unor candidați pentru circumscripția 38 etc.).

O seară în familie (14 martie 2020)

Prezentatoare: Rusalina Rusu

Durată: 51 minute 40 secunde

Emisiunea *O seară în familie* din 14 martie 2020 i-a avut drept invitați în studio pe membrii familiei Samoil, Antonina și Valentin, și cei 5 copii ai lor, precum și pe interpreta Geta Burlacu. Tema emisiunii a fost familiile cu mulți copii și felul în care sunt percepute acestea în Republica Moldova. Din introducerea prezentatoarei s-a înțeles că astfel de familii sunt percepute de societate

stereotipizat, ca și familii social-vulnerabile, iar prin intermediul emisiunii prezentatoarea a încercat să deconstruiască acest stereotip/mit. Discuțiile s-au axat pe aspecte din cotidianul familiei Samoil: repartizarea rolurilor și a responsabilităților, activitățile copiilor, relația familie-serviciu, procesul educațional și de învățământ, rolul bunicilor etc. La jumătatea emisiunii, în studio a fost invitată și Geta Burlacu, care s-a alăturat discuției. Emisiunea a fost moderată într-un mod neutru și echidistant, iar prezentatoarea nu a admis încălcări deontologice, publicitate ascunsă sau alte abateri.

CONCLUZII

În perioada 9-15 martie 2020, televiziunea publică Moldova 1 a reflectat în mare parte neutru informația atât în buletinele de știri, cât și în emisiuni (talk-show-uri, dezbateri etc.). Pe parcursul monitorizării au fost identificate, totuși, mai multe abateri ce vizează echidistanța și/sau punerea în lumină exclusiv pozitivă a unor instituții/persoane - atât prin acordarea spațiului mare de emisie pentru declarații directe, cât și prin frecvența aparițiilor în știrile difuzate.

Sub aspect cantitativ, tematica dominantă a știrilor a fost pandemia de COVID-19. Fiecare ediție a „Mesager”-ului a debutat cu știri la subiect (de la 4 până la 9 știri per ediție), acestea constituind între 30-40% din volumul total al fiecărui buletin. Totodată, aproape fiecare ediție a „Mesager”-ului a inclus cel puțin câte o știre ce a vizat primăria municipiului Chișinău.

La nivel instituțional, autoritățile/instituțiile oficiale au fost cel mai frecvent abordate în știri. În aproximativ jumătate din știrile celui mai important buletin informativ al zilei au fost citate în calitate de surse autoritățile centrale și/sau instituțiile statului: Președinție, Guvern și Parlament. Totodată, premierul Ion Chicu, președintele Igor Dodon, ministra Sănătății, Viorica Dumbrăveanu, președinta Parlamentului, Zinaida Greceanii, și primarul municipiului Chișinău, Ion Ceban, s-au bucurat de cea mai mare prezență în știri – atât prin frecvența citărilor/trimiterilor la sursă, cât și prin acordarea timpului de emisie pentru declarații directe. Astfel, una din concluziile de bază ale monitorizării este că Moldova 1, în știrile sale, tinde să își ajusteze conținutul mediatic în conformitate cu mesajele și/sau agenda guvernării, reflectând în mare parte evenimentele din perspectiva guvernării.

Cu referire la elementul politic din știrile Moldova 1, pe de o parte, televiziunea publică mai degrabă a favorizat PSRM și reprezentanții acestui partid. Acest lucru s-a realizat prin citările directe, în calitate de surse, într-un număr preponderent mare de știri; modul în care aceste știri au fost prioritizate în buletinele informative (de cele mai multe ori fiind amplasate în prima parte a „Mesager”-ului); prin prezentarea într-o lumină mai degrabă pozitivă a PSRM, a inițiativelor acestui partid și a reprezentanților săi. Pe de altă parte, Moldova 1 mai degrabă a defavorizat partidele și politicienii de opoziție (PAS, PPDA, Partidul Șor) prin numărul redus al citărilor acestora în cadrul știrilor; prin locul pe care știrile cu și despre aceștia le-au ocupat în buletin (de obicei în a doua parte sau spre final).

Sub aspect calitativ, Moldova 1 a admis câteva abateri deontologice în știri. Printre acestea pot fi enumerate:

- *Schimbarea accentelor.* În știrea din 9 martie 2020, care a avut drept subiect declarațiile deputatului PSRM Corneliu Furculiță în adresa Maiei Sandu (PAS) și a fostei ministre a Sănătății, Ala Nemerenco, ca cele din urmă să „renunțe să își mai facă PR politic pe marginea COVID-19”, Moldova 1 a inversat consecutivitatea declarațiilor. De facto, Maia Sandu și Ala Nemerenco au adus acuzații PSRM, după care formațiunea a venit cu o replică. Postul TV a schimbat însă ordinea declarațiilor, favorizând astfel Partidul Socialiștilor și defavorizând celelalte două părți vizate.
- *Generalizare.* În știrea din 12 martie 2020, despre faptul că Republica Moldova va putea accesa 20 de milioane de dolari din cadrul tranșei de la FMI, jurnaliștii au menționat că „experții economici salută încheierea cu succes a programului cu FMI”.
- *Lipsa dreptului la replică.* În știrea din 13 martie 2020, de la rubrica *Alegeri Parlamentare Noi. Circumscripția 38: Hâncești*, despre excluderea lui Vitalie Balinschi (Partidul Șor) din cursa electorală – dat fiind faptul că există elementul de conflictualitate – Moldova 1 avea misiunea să solicite și/sau să ofere dreptul la replică acestui candidat, ceea ce nu s-a întâmplat.
- *Tehnica Salvatorului național/Mesia.* În aproape toate știrile, președintele Igor Dodon a fost prezentat într-un context pozitiv, de cele mai multe ori creându-se impresia – mai ales prin formulările jurnaliștilor – că el este persoana care poate rezolva orice problemă și are totul sub control: „Facturi cu 25-50% mai mici la căldură în februarie... Amintim că acum câteva săptămâni, Igor Dodon a atenționat conducerea Termoelectrica că va fi demisă dacă facturile la încălzire pentru februarie nu vor fi mai mici” (12 martie 2020); „Lucrări de reabilitare a drumului laloveni – Șoseaua Balcani au început cu o lună mai devreme. Președintele Republicii Moldova Igor Dodon a inspectat vineri mersul lucrărilor. Potrivit lui, acest tronson de 6.5 km este unul dintre cele trei segmente ale drumului de centură care urmează să fie reparate capital anul acesta” (13 martie 2020); sau rezumatul detaliat al unei ediții a emisiunii „Președintele răspunde”.

În cazul celor 6 emisiuni monitorizate în perioada 9 – 15 martie 2020, Moldova 1 a reflectat informația într-un mod neutru și echidistant. Postul public de televiziune a abordat în emisiuni diverse tematici: COVID-19, egalitatea de gen/drepturile femeilor, dezbateri electorale, politică, familie. Prezentatorii au moderat emisiunile într-un mod corect, fără să admită abateri grave, fără să favorizeze sau să defavorizeze pe cineva.

RECOMANDĂRI

- Consiliul Audiovizualului (CA), în baza art. 13 (*Asigurarea informării corecte*), art. 75 (*Atribuțiile Consiliului Audiovizualului*) și 86 (*Cooperarea cu societatea civilă*) din [Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova](#), să se autosesizeze și să monitorizeze postul Moldova 1 pentru a constata abaterile deontologice și/sau de la legislație, cu aplicarea sancțiunilor de rigoare în cazurile justificate.
- Membrii Consiliului de Supraveghere al Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” (TRM), în baza art. 45 (*Atribuțiile Consiliului de supraveghere*) din [Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova](#), dar și în baza art. 17 din [Regulamentul de organizare și](#)

funcționare a Consiliului de Supraveghere al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, să supravegheze activitatea Moldova 1 în scopul realizării misiunii acesteia, precum și să analizeze conținutul produs pentru a înainta recomandările de rigoare.

- Directorul și editorii Moldova 1 să supravegheze conținutul editorial pentru ca acesta să corespundă misiunii mass-mediei publice, să reflecte corect realitatea, fără a favoriza sau defavoriza o persoană sau alta, o entitate sau alta, o instituție sau alta, un partid politic/politician sau altul.
- Reporterii Moldova 1 urmează să pună în prim-plan interesul public la selectarea subiectelor pentru știri, să relateze de pe teren toate faptele relevante, echidistant și cu verificarea informațiilor. Pornind de la faptul că Moldova 1 este o instituție media publică - nu „de stat” sau „oficială” - jurnaliștii și angajații acestei instituții trebuie să înțeleagă că aceștia sunt în slujba publicului/cetățenilor Republicii Moldova, care prin intermediul taxelor/impozitelor achitate, finanțează activitatea postului.